

Publiceringsår 2017

Ansökningar att starta eller utöka fristående skola

Läsåret 2018/19

Statistikrapport 2017

Diarienummer: 30-2017:1887

Foto: Monica Ryttmarker

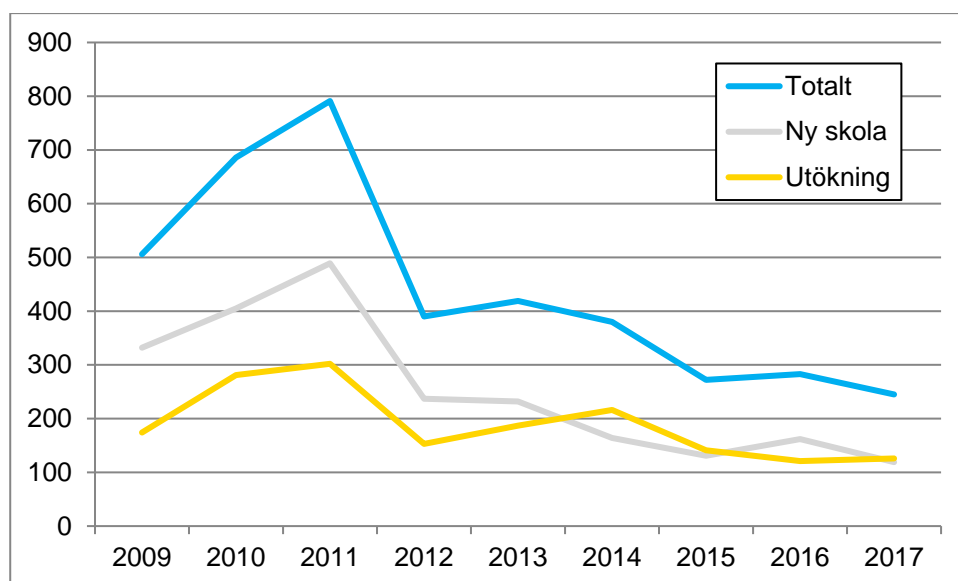
Ansökningar att starta eller utöka fristående skola – Läsåret 2018/19

Det krävs ett godkännande från Skolinspektionen för att kunna starta eller utöka en fristående förskoleklass, grundskola, grundsärskola, fritidshem, gymnasieskola eller gymnasiesärskola. Senast den 31 januari 2017 var man tvungen att ansöka om godkännande för verksamhet med start läsåret 2018/19.

I denna rapport redovisas statistik över de ansökningar som inkommit till Skolinspektionen. Statistiken visar i korthet att

- Skolinspektionen har fått in 245 ansökningar om att starta eller utöka fristående skola. Det är en minskning med 13 procent jämfört med året innan.
- Ungefär lika många ansökningar rör ny skola som utökning av skola. Ansökningar om att starta ny skola minskar medan ansökningar om utökning ökar något jämfört med föregående år.
- Antalet ansökningar om grundskola har minskat kraftigt, med cirka 45 procent. Minskningen är ungefär lika stor för både ansökningar om att starta ny grundskola och utökningar av befintlig grundskola.
- Antalet ansökningar om gymnasieskola har sammanlagt ökat med 20 procent. Antalet ansökningar om att starta ny gymnasieskola har ökat mest, med 32 procent. Antalet ansökningar om att utöka gymnasieskola har ökat med 14 procent.
- Majoriteten av ansökningarna rör de tre storstadsområdena samt andra större städer.
- Ansökningar om ny grundskola rör sammanlagt 56 skolor i 42 kommuner. Sex av kommunerna saknar i nuläget fristående grundskola.
- Ansökningar om ny gymnasieskola rör sammanlagt 58 skolor i 24 kommuner. Två av kommunerna saknar i nuläget fristående gymnasieskola.

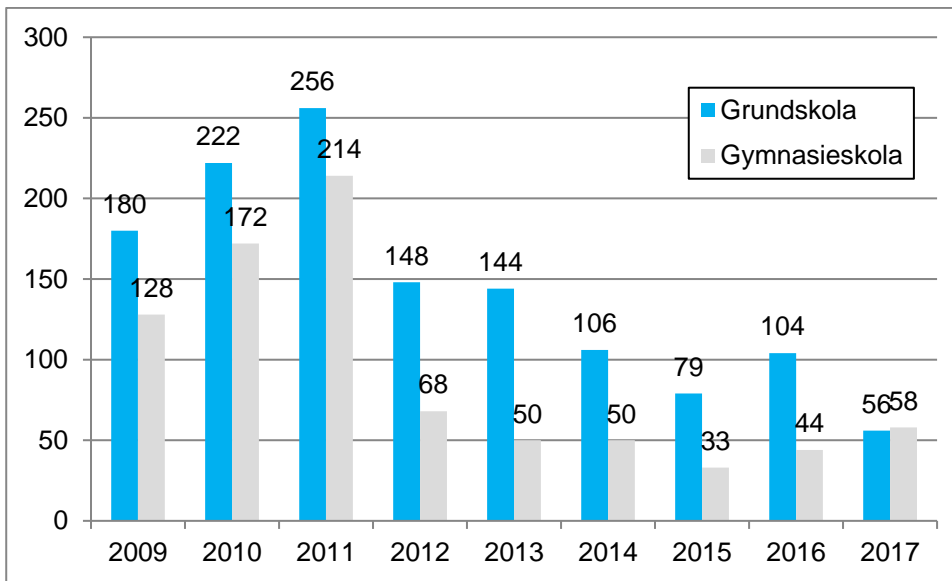
Diagram 1. Antal inkomna ansökningar om fristående skola till Skolinspektionen 2009-2017 (skolstart läsåret efter ansökningsåret).

Färre vill starta ny grundskola men fler vill starta gymnasieskola

Sammanlagt har antalet ansökningar om ny skola minskat med 27 procent. Minskningen i ansökningar beror främst på att färre vill starta ny grundskola. Även ansökningar om grundskola och gymnasieskola har minskat men från redan låga nivåer. Däremot har antalet ansökningar om ny gymnasieskola ökat och är det högsta sedan 2012.

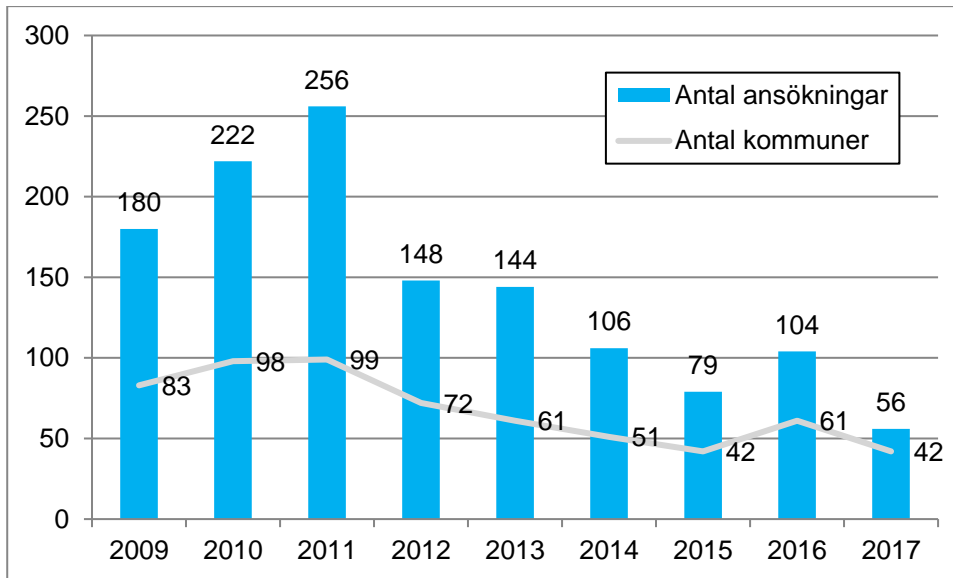
Diagram 2. Antal inkomna ansökningar om ny fristående skola 2009-2017, fördelat på grundskola och gymnasieskola.

Ansökningar om att starta ny grundskola

56 grundskolor vill starta i 42 kommuner. Antalet ansökningar om grundskola har minskat med 46 procent sedan året innan och är det lägsta antalet sedan Skolinspektionen bildades 2008. Antalet kommuner som skolorna vill starta i har också minskat men inte lika mycket, cirka 30 procent.

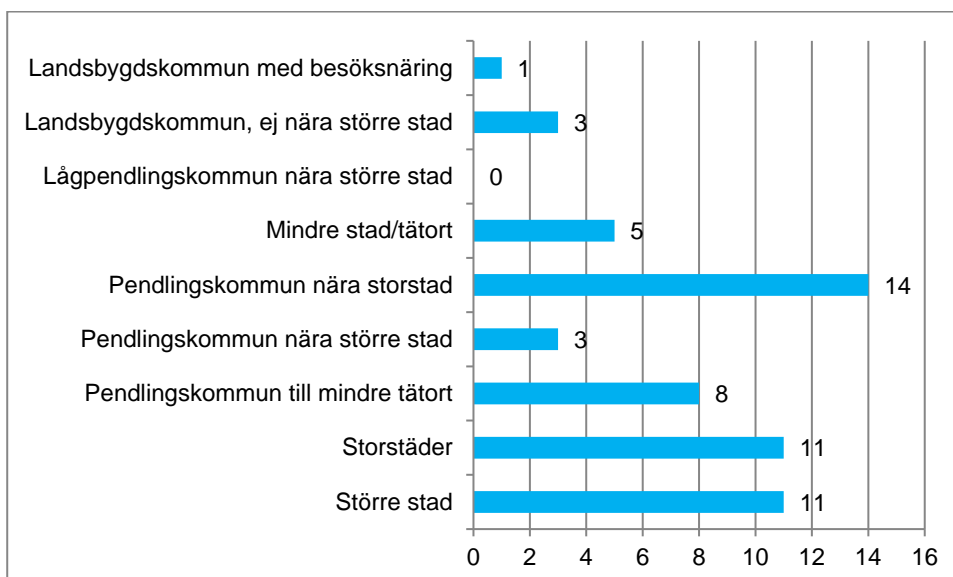
Diagram 3. Antal inkomna ansökningar om ny fristående grundskola 2009-2017 samt antal kommuner ansökningarna avser.

Flest skolor vill starta i storstäderna med kringliggande pendlingskommuner samt i andra större städer. Sedan Skolinspektionen bildades har drygt 70 procent av samtliga ansökningar om att starta fristående grundskola avsett dessa kommungrupper. I samma kommungrupper fanns under motsvarande period cirka 60 procent av elevunderlaget i grundskolan. I år rör 65 procent av ansökningarna dessa typer av kommuner.

Sex av de 42 kommunerna där grundskolor vill starta har ingen fristående grundskola. Samtliga sex kommuner är landsbygdskommuner eller pendlingskommuner till mindre tätorter. I dessa kommungrupper ansöker vanligen få om att starta skola. 8 procent av samtliga ansökningar som Skolinspektionen har behandlat sedan myndigheten bildades rör dessa kommungrupper. Här bor 12 procent av landets grundskoleelever. I motsats till storstadsområdena är därmed andelen ansökningar hit något lägre än andelen grundskoleelever som bor här. Just i år är dock andelen ansökningar här ovanligt hög, ca 20 procent.

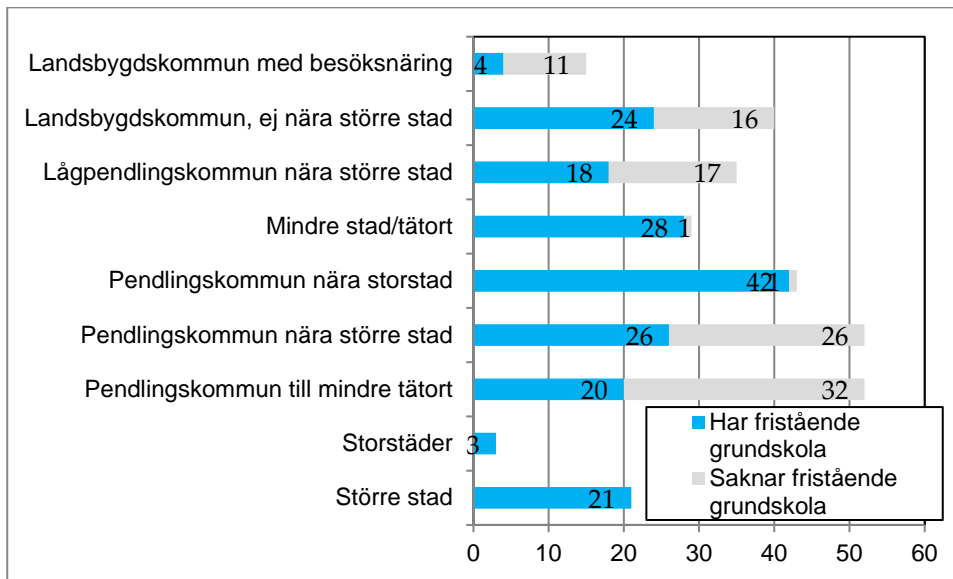
Diagram 4. Antal inkomna ansökningar om ny fristående grundskola 2017 fördelat per kommungrupp.

104 av 290 kommuner saknar fristående grundskolor. Fördelningen av skolorna i riket är ojämn sett till olika kommungrupper. Nästintill samtliga storstäder och andra större och

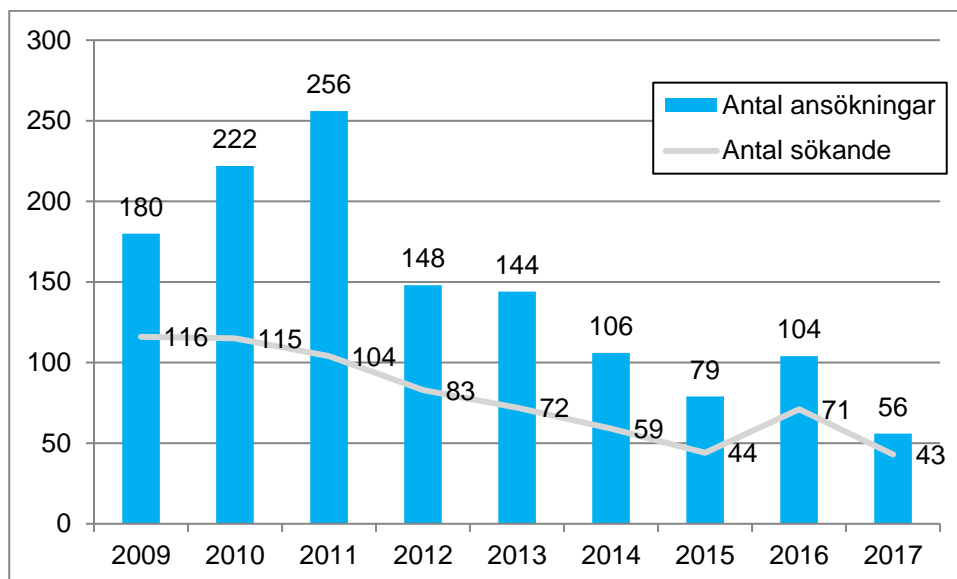
mindre svenska städer har fristående grundskolor. Detsamma gäller för pendlingskommuner till storstäder. I övriga kommungrupper saknar drygt varannan kommun fristående grundskola. Skolinspektionen har sedan 2009 behandlat cirka 1 300 ansökningar om att starta ny grundskola. Ansökningarna avser 188 kommuner. I resterande 102 kommuner har ingen ansökt. Kommunerna utan ansökningar är inte helt identiska med de som saknar fristående grundskola men det rör sig om samma kommungrupper; kommuner på landsbygden samt vissa pendlingskommuner till mindre städer. Eftersom få söker och alla inte godkänns, i kombination med att många godkända skolor inte kommer till start, är den geografiska spridningen av fristående grundskolor liten.

Diagram 5. Kommuner med och utan fristående grundskola 2017, fördelat per kommungrupp.

Sammanlagt står 43 sökande bakom de 56 ansökningarna. Det innebär att den genomsnittliga sökanden lämnar in 1.3 ansökningar. Det är den lägsta siffran sedan Skolinspektionen började pröva tillståndsansökningar. Genomsnittet för perioden 2009-2017 är 2.5 ansökningar per sökande. Det är därmed inte bara färre ansökningar än tidigare, de som söker lämnar också in färre ansökningar vardera.

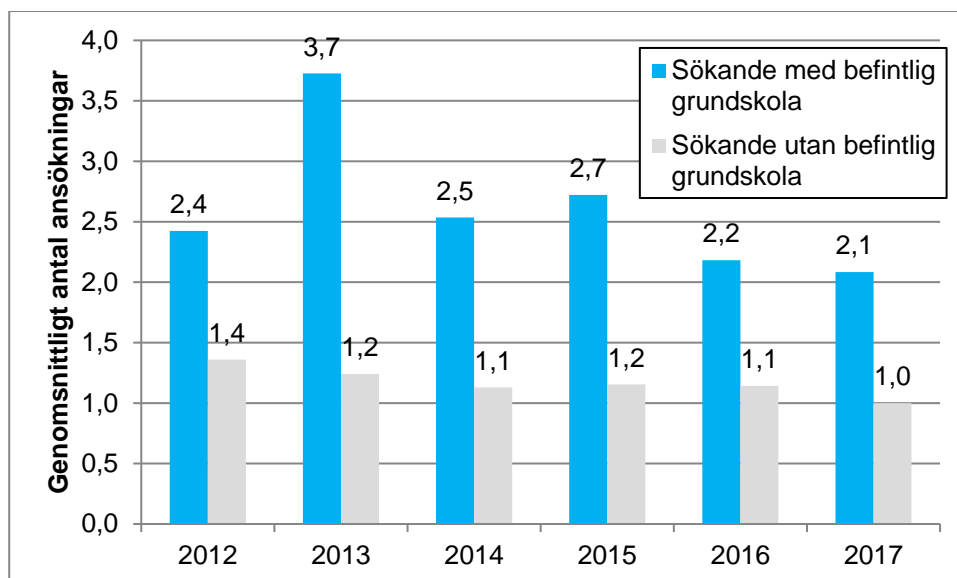
Diagram 6. Antal ansökningar om fristående grundskola och antal sökande, 2009-2017.

En förklaring till att den genomsnittliga sökande lämnar in färre ansökningar är att andelen sökande utan tidigare erfarenhet av att driva grundskola har ökat de senaste två åren. De ansöker i regel bara om att starta en skola. De som redan driver grundskola söker i större utsträckning om att starta flera skolor. I genomsnitt har de lämnat in 2.6 ansökningar under perioden 2012-2017.

I årets ansökningsomgång bedriver 31 sökande inte grundskola sedan tidigare. Samtliga vill starta en skola vardera. Övriga 12 sökande är befintliga skolhuvudmän. De vill i genomsnitt starta drygt två skolor vardera. Förutom att andelen sökande utan befintlig skolverksamhet ökat söker befintliga skolhuvudmän alltså något mindre i genomsnitt än tidigare.

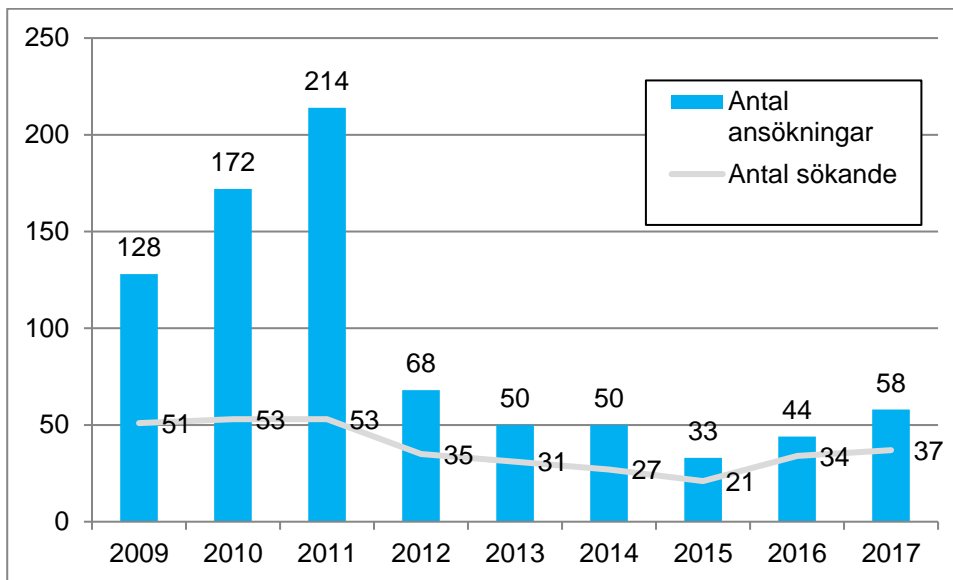
Diagram 7. Genomsnittligt antal ansökningar per sökande fördelat på sökande med och utan befintlig grundskola, 2012-2017.

Ansökningar om att starta ny gymnasieskola

37 sökande vill starta sammanlagt 58 gymnasieskolor. Det är både flest antal sökande och det högsta antalet ansökningar om ny gymnasieskola sedan 2012. Hälften av de sökande bedriver gymnasieskola sedan tidigare.

Diagram 8. Antal ansökningar om fristående gymnasieskola samt antalet sökande, 2009-2017.

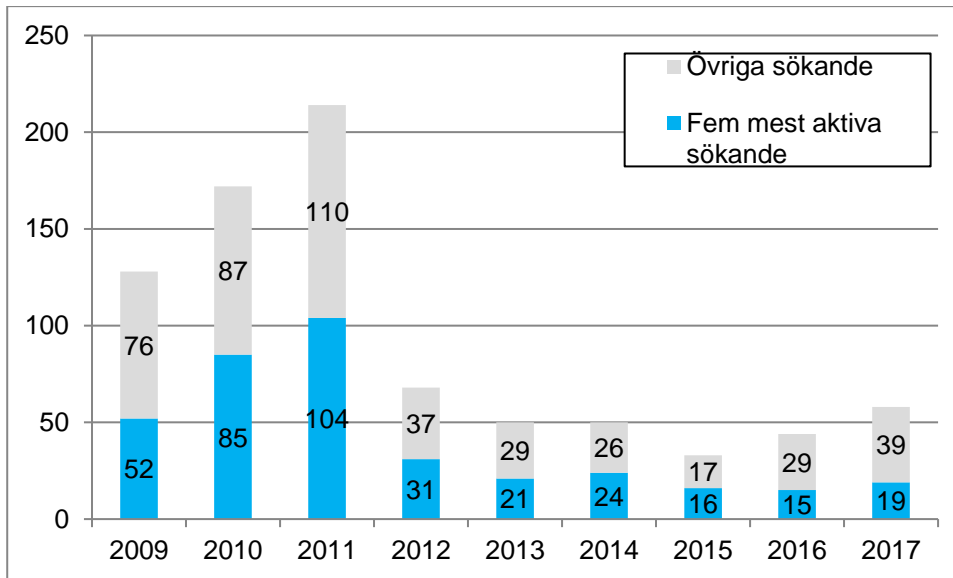

I genomsnitt har ca 50 ansökningar om året inkommit under de senaste sex åren. Mellan 2009 och 2011 var antalet ansökningar betydligt fler, i genomsnitt ca 170 med en topp på 214 ansökningar 2011.

Antalet sökande har dock inte minskat lika kraftigt som antalet ansökningar sedan 2011. Det beror bland annat på att de som söker allra mest lämnar in färre ansökningar. 2010 och 2011 svarade de fem mest aktiva sökande för hälften av ansökningarna och lämnade i genomsnitt in ca 20 ansökningar. 2016 och 2017 svarade motsvarande grupp för ca en tredjedel av ansökningarna och lämnade i genomsnitt in tre till fyra ansökningar. De mest aktiva sökande lämnar i år in lika många ansökningar som den genomsnittlige sökanden gjorde år 2011.

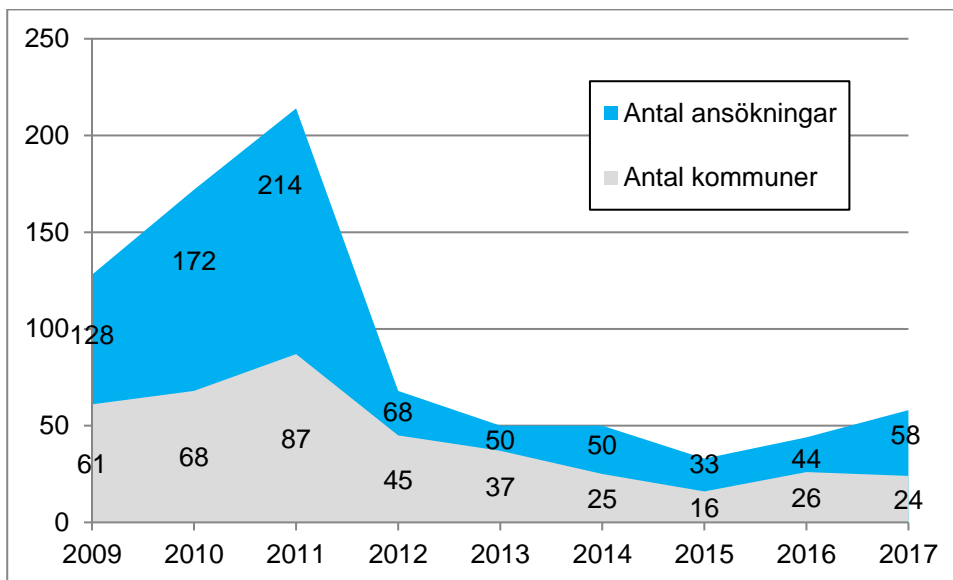
Det stora antalet ansökningar under perioden 2009-2011 är till stor del en konsekvens av att ett fåtal skolhuvudmän expanderade kraftigt och i mindre utsträckning en konsekvens av att fler ansökte om att starta gymnasieskola. De skolhuvudmän som var bland de fem mest aktiva sökande under åren 2009-2011, 11 stycken sammanlagt varav 10 är aktiva idag, driver i år nära 30 procent av samtliga fristående gymnasieskolor i Sverige.

Diagram 9. Antal ansökningar om fristående gymnasieskola fördelat på de fem mest aktiva sökande och övriga sökande, 2009-2017.

I motsats till antalet sökande och antalet ansökningar har antalet kommuner som gymnasieskolor vill starta i minskat, om än marginellt. I år rör ansökningarna om ny gymnasieskola sammanlagt 24 kommuner. Det är den näst lägsta noteringen sedan 2009. Två av 24 kommuner saknar i nuläget fristående gymnasieskola.

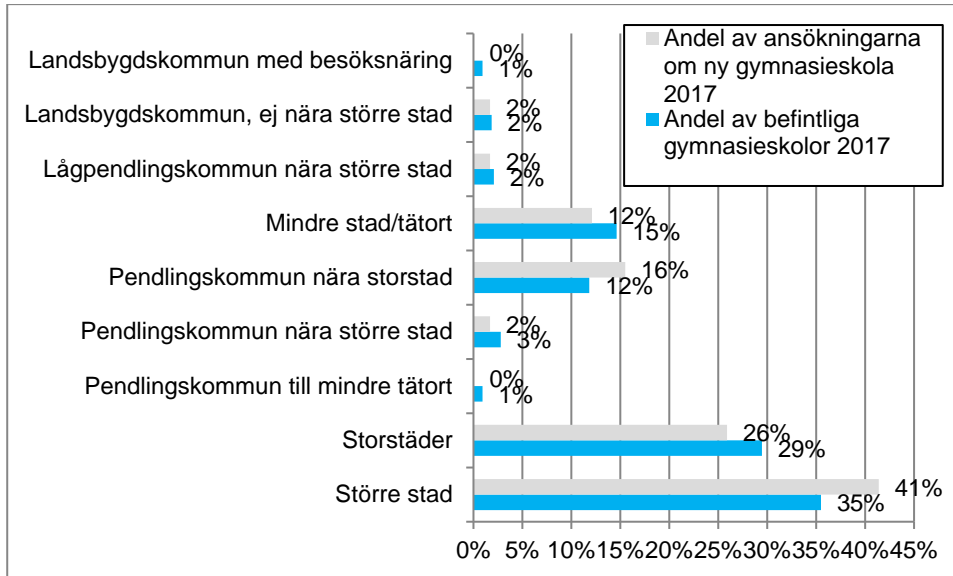
Diagram 10. Antal ansökningar om fristående gymnasieskola samt antal kommuner ansökningarna avser, 2009-2017.

Storstadskommuner med kringliggande pendlingskommuner samt andra stadskommuner är i majoritet. Cirka 40 procent av ansökningarna rör storstadsgruppen. Ytterliga 40 procent rör andra större städer. 10 procent rör mindre städer och tätorter. Ett fåtal ansökningar rör landsbygdskommuner och kommuner på pendlingsavstånd till större städer.

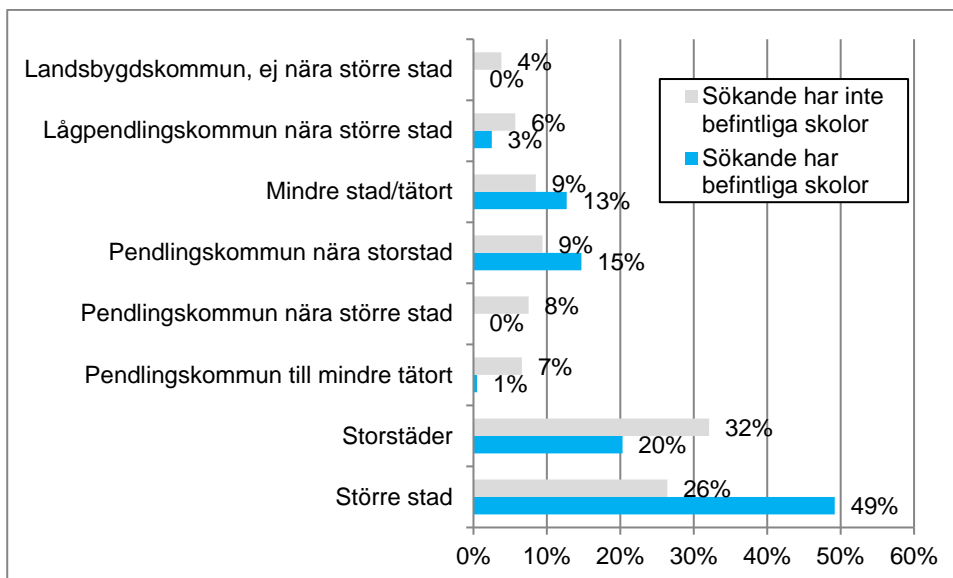
Sökmönstret på kommunnivå speglar spridningen av de fristående gymnasieskolor som är verksamma idag. I nuläget har 99 kommuner fristående gymnasieskolor att jämföra med 186 kommuner som har fristående grundskola. Detta beror i huvudsak på att upptagningsområdena är större för gymnasieskolor.

Diagram 11. Andel av ansökningar om fristående gymnasieskola samt andel av befintliga fristående gymnasieskolor fördelat per kommungrupp, 2017.

Sökmönstret per kommungrupp är relativt konstant över tid. I år rör en något större andel av ansökningarna storstadskommunerna i jämförelse med genomsnittet 2009-2017. Det finns dock vissa skillnader beroende på om den som söker bedriver gymnasieskola sedan tidigare eller inte. De som redan driver gymnasieskola söker nästintill uteslutande i städer medan sökande utan tidigare erfarenhet av att driva gymnasieskola även vill etablera sig i andra kommuntyper. Huvudmän som redan bedriver fristående gymnasieskola i exempelvis landsbygdskommuner har enbart i sällsynta fall fler skolor än en.

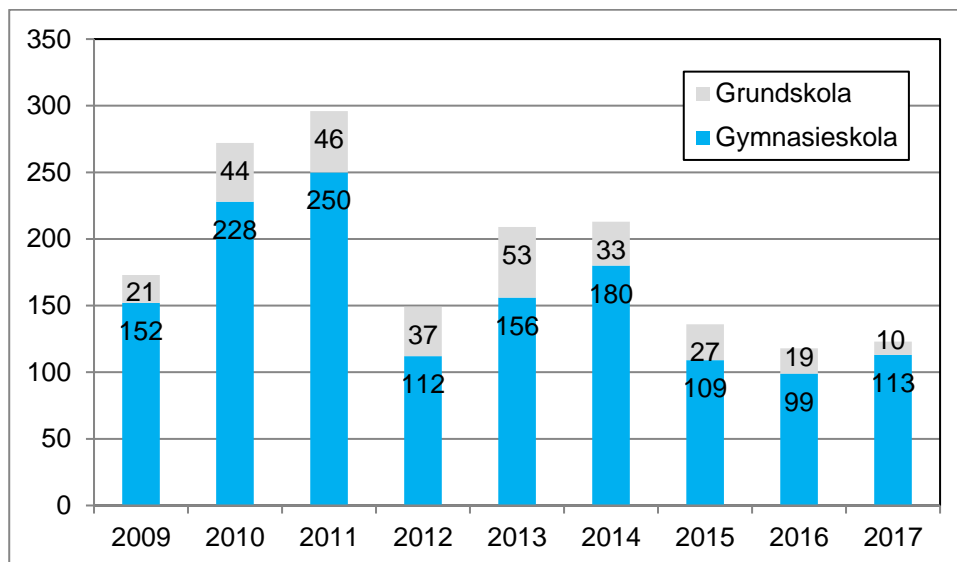
Diagram 12. Andel ansökningar om fristående gymnasieskola per kommungrupp fördelat på sökande med och utan befintlig gymnasieskola, 2012-2017.

Fler ansökningar om att utöka skola

Majoriteten av ansökningar om utökning av skola rör, i likhet med tidigare år, gymnasieskola. I år har antalet ansökningar om att utöka gymnasieskola ökat med cirka 15 procent medan antalet ansökningar om att utöka grundskola har halverats från redan låga nivåer. Sammanlagt har antalet ansökningar ökat något jämfört med förra året.

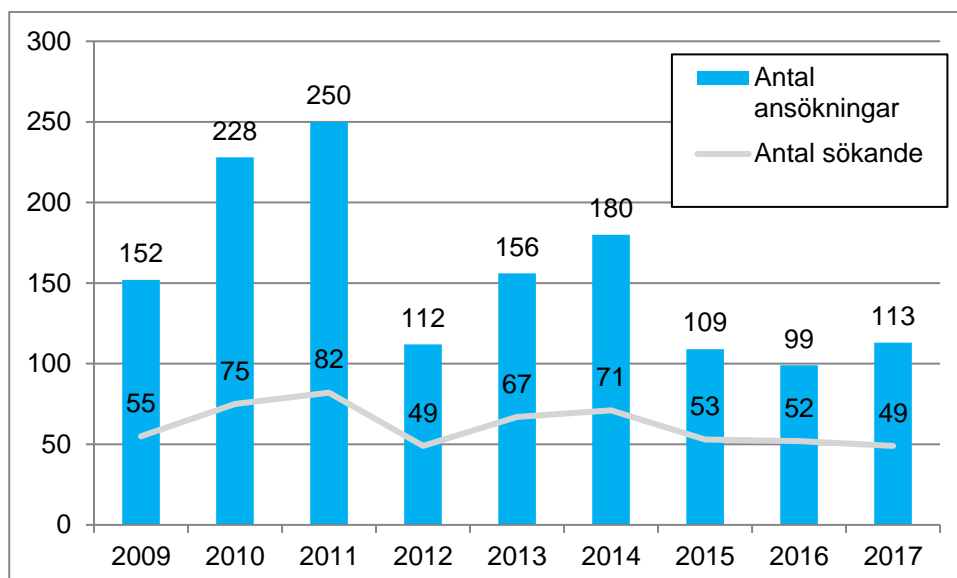
Diagram 11. Antal inkomna ansökningar om utökning av fristående skola 2009-2017, fördelat på grundskola och gymnasieskola.

Ansökningar om att utöka gymnasieskola

49 huvudmän för gymnasieskola har lämnat in 113 ansökningar om att utöka skolor med nya program. 44 av huvudmännen har befintliga skolor de vill utöka och resterande fem vill utöka befintliga tillstånd för nya gymnasieskolor som har möjlighet att starta kommande höst. Ansökningarna rör sammanlagt 96 skolor.

Diagram 12. Antal inkomna ansökningar om utökning av fristående gymnasieskola samt antalet sökande 2009-2017.

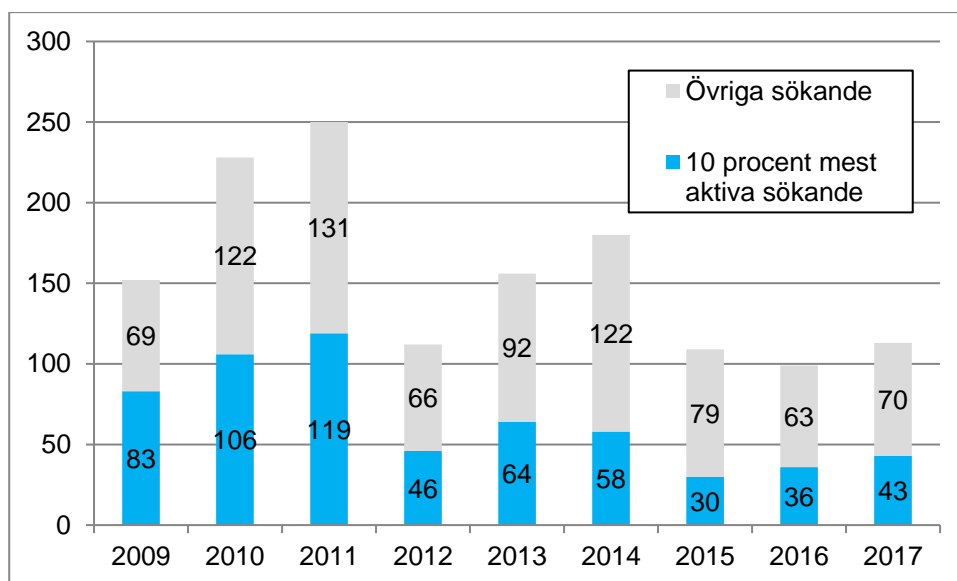

85 av ansökningarna avser utökning med nya nationella program såsom samhällsprogrammet eller bygg- och anläggningsprogrammet. Övriga 28 ansökningar avser avvikelser inom nationella program i form av särskilda varianter av nationella program, idrottsutbildningar eller riksrekryterande utbildningar. Vissa av dessa ansökningar avser förnyande av befintliga tillstånd eftersom tillstånden i de fallen är tidsbegränsade.

Sammanlagt finns det 206 befintliga huvudmän för gymnasieskola som driver totalt 431 gymnasieskolor. Det innebär att cirka 20 procent av huvudmännen vill utöka någon eller några av sina befintliga skolor. Dessa 20 procent driver drygt 40 procent av alla fristående gymnasieskolor och cirka 45 procent av gymnasieeleverna i fristående skola går på deras skolor. De huvudmän som vill utöka sina verksamheter har i genomsnitt drygt fyra befintliga skolor medan de som inte ansökt i år i genomsnitt har 1.5 skolor.

Skillnaderna är även stora inom gruppen som ansökt om utökning. Fem huvudmän har lämnat in 43 av ansökningarna. 10 procent av de sökande står därmed för nära 40 procent av ansökningarna. Samma huvudmän bedriver 15 procent av de fristående gymnasieskolorna. Även sett till hela perioden 2009-2017 står 10 procent av de sökande för 40 procent av ansökningarna även om viss variation finns från år till år.

Diagram 13. Antal inkomna ansökningar om utökning av fristående gymnasieskola fördelat på sökande som lämnat in flest ansökningar samt övriga sökande, 2009-2017.

De som ansökt mest om utökning 2017 är också bland de 10 huvudmän som ansökt om flest utökningar sedan 2009. Sammanlagt har cirka 240 unika huvudmän lämnat in nära 1 400 ansökningar om att utöka gymnasieskola 2009-2017. Många av dessa är inte längre huvudmän för gymnasieskolor. De 10 som sökt mest, varav åtta fortfarande driver gymnasieskola, har lämnat in drygt 40 procent av ansökningarna. Samma huvudmän hör även till de som ansökt mest om nyetablering de senaste tio åren. På deras gymnasieskolor går ca 30 procent av eleverna i fristående gymnasieskola.

Sammanfattningsvis söker majoriteten av huvudmännen, cirka 80 procent 2017, inte om utökning alls. De har färre skolor och färre elever i genomsnitt än de som söker om utökning. Bland de som söker om utökning svarar en liten andel, cirka tio procent, för en stor andel av ansökningarna. De som lämnat in flest ansökningar om utökning de senaste tio åren har även lämnat in flest ansökningar om att starta nya gymnasieskolor under samma period. Som en konsekvens har den sistnämnda gruppen skolhuvudmän en stor andel av gymnasie marknaden sett både till antal skolor och till antal elever.